

Stora Wrems säteri i Kville socken

Noteringar för Jonas Palmström och Gunnilla Catharina Mormans efterkommande

Litteratur: Carl A Tiselius "Bohusläns märkligare gårdar", del I 1926; del II 1927
Elgenstierna, 1925-1936
Kville Härad, Bottna-Kville-Svenneby, tryckt 1985
Länsstyrelsen, Gbg o Bohus, Byggnadsminnesförklaring 1983, Morlanda
Johan Ödman, Chorographia Bahusiensis, 1746

Stora Wrems säteri, en gång liggande i Wrems socken, numera i Kville socken, vilken ingår i Kville, Bottna och Svenneby härad. Wrems socken fanns på 1500-talet; när den inkorporerades är okänt. Socknen hade kanske omkring 100 invånare, och hade egen kyrka liggande på Stora Wrems säteri; vare sig kyrkan fanns inne i säteriet, eller var friliggande (troligast) på "gårdsplanen", så användes den förmodligen sista gången officiellt år 1593.

Det har förmodats, att reformationen har påverkat sammanläggningen. År 1575 har varit tänkbart datum. Wrems socken fanns i alla fall på 1300-talet.

Här är att märka att vi talar om den danska/norska tiden. Bohuslän blev svenskt först 1658, genom freden den 26 februari 1658 i Roskilde. De dokument som fanns på Bohus slott/fästning från denna tiden brändes i mars 1658 på stora "borggården" inför utrymningen. I den mån dokumenten inte fördes till Köpenhamn för arkivering.

Stora Wrems säteris ägarelängd kan föras tillbaka till 1300-talet. Sannolikt har den funnits i befryndade dansk/norska släkter ända till Christoffer Tønnessen Galde dog ogift den 23 november 1631. Danska staten noteras som ägare 1632. Kanske har den danska staten blivit ägare som resultat av en skuldreglering.

Den danska staten har dåliga finanser och säljer Stora Wrem till bröderna Gabriel och Selius Marselius i slutet av 1648. Kanske sker även detta som en betalning för tjänster och varor. Bröderna köpte även andra fastigheter i Bohuslän.

När Galde dog 1631 anges, att Stora Wrem har 42 dagsverkstjänare, och omfattar 67 brukningsdelar (gårdar).

Stora Wrem säteri köptes av Daniel Knutsson Bildt den 19 februari 1650, från bröderna Marselius. Och säteriet kommer att vara kvar under mycket lång tid i släktsfären. Daniel Bildt är släkt med de tidigare ägarna Galde, så man kan säga, att säteriet kom tillbaka till släkten.

Stora Wrems säteri ingår i ett större ägarkomplex där Morlanda säteri och Kåröd/Allmag ingår. Och Morlanda får anses vara huvudsäteriet.

1 Daniel Knutsson Bildt, född 12 april 1602 och död på Morlanda 22 juni 1651. Gift den 5 september 1630, på Ellinge i V. Sallerups socken i Malmö, med **Dorothea Bielke**. Hon var född 25 november 1612 i Tronhjem, och dog den 16 februari 1674 på Morlanda. Hon anges begravd i Uddevalla den 23 mars 1675.

Det är Dorothea Bielke som kommer att påbörja och genomföra bygget av "slottet", det famösa trevånings stenhuset på Stora Wrem, vilket kallas det största privata huset vid denna tiden i Bohuslän. "*Hon förlorade på detta bygge alla sina pengar*".

Dorothea Bielke omgift, före den 11 december 1666, med Gabriel Rosensköld (1634-1682), inga barn noterade i II giftet.

Vigseln skulle äga rum på hösten 1662, gästerna hade anlänt, då sonen Knut Bildt stoppade äktenskapet.

Gabriel Rosensköld, kapten vid Dragonregementet i Bohuslän 1661, major 1675, överstelöjtnant 1677. Det var säkerligen under tiden efter år 1661, som han lärde känna Dorothea Bielke. Chefen för "Gröna dragonerna" var Rutger von Ascheberg. Gabriel Rosensköld fick genom sitt gifte gården Ström i Hjärtums socken. Han kan kanske betraktas som en militär äventyrare.

Barn: **Knut**, sannolikt född 163(1), ärvde Morlanda. Gift år 1662, med sin kusin Inger Bildt (1638-), 7 barn noterade. Knut levde ännu 1689 på Thorsegaard, Fredrikstad, Norge

Son: **Daniel Bildt** (1671-1723), till Morlanda. Svensk överste. Inlöste Kåröd år 1720, och mot byte av två gårdar, fick tillbaka säteriförmåner på Kåröd, vilka gått förlorade 1695.

Daniel Bildt gift med baronessan Catharina Rehbinder; deras son Carl Bildt (1704-1759) tog över Kåröd, vid föräldrarnas död

Jens (=Jöns) Danielsson Bildt, född ? och död 1674, ärvde Kåröd, som fadern köpt år 1633. Gift 4 augusti 1664, med **Anna Elisabeth von Ascheberg** (1626-1694), i hennes I gifte.

Dotter: **Margareta Sidonia Bildt** (1665? -1711?), gift med Mauritz Lillie af Aspenäs, svärfar till Lars Palmström

Mauritz Lillies äktenskap ägde rum på 1680-talet, möjligen mellan 1683 och 1687.

Friherre Benedict von Schönleben utnämndes till guvernör = landshövding den 14 november 1682, och hade sitt residens på Bohus fästning

Gift II på Kåröd den 28 juni 1682, med Johan Benedikt von Schönleben (1613-1706), generallöjtnant (1687)

Bohus fästning sköts sönder under två sommarmånader 1678, Fars Hatt fyrkantiga torn, byggdes om med början 1682, under ledning av Mauritz Lillie av Aspenäs.

Det är synnerligen troligt, att Mauritz Lillie träffade sin tillkommande hustru, Margareta Sidonia (Sofia) Bildt, på stora borggården, i residenset, på Bohus fästning, där hon bodde med sin mor och styvfar, Benedict von Schönleben, redan under år 1683.

Christian, född 24 februari 1645, död 8 juni 1672, ärvde Stora Wrem efter sin far 1651, gift med **Margareta Sabina von Ascheberg** (1652-1738), i hennes I gifte
Son: **Daniel**, (kallad David). Domböckerna för Kville härad lämnar upplysningar: Ting den 11 oktober 1698
"Välborne herr ryttmästaren Georg Lilliehöök, fullmäktig gjort inspektoren Mårten Christensson"
"Anders i Rostock angivit gårdsfogden Nils Jacobsson för oegentligheter/förskingring av säd"
Bengt i Kville har har, som ersättning för sitt tjuvhygge på Stora Wrems mark, överlämnat en kviga till Junkern Bildt, vilken kviga av salig Bildt om vintern blivit slaktad och förtärd.
Daniel Bildt dog senast 11 oktober 1698, ogift. Född ca 1672. Tinget citerar utsago *"Detta passerade för åtta eller tio år sedan, medan salig Daniel Bildt levde"*.
Daniel Bildt uppträder på tinget 17 juni 1686, angående gården Flyg.
Han ärvde Stora Wrem, efter fadern, 1672.

Margareta Sabina gift II med översten Göran Lilliehöök af Gälared och Kolbäck (före 1649-1727), till Ölanda och **Wrem** och Lindhov; två barn:

Clara Sabina (1687-1758), gift 1714 med Magnus Fredrik Meck (1680-1727), överste. Två döttrar; Margareta Britta född 1715;

Magdalena Eleonora, född 1717.

Magdalena Eleonora (1689-1780), gift Libert Rosenstierna (1679-1732), general, friherre, krigshjälte i hans II gifte. Magdalena Eleonora och Libert gifta 1728, inga barn noterade.

Säteriet Morlanda konfiskerades 1676, på grund av Knut Bildts danska engagemang, på dansk sida, i 1675 års krig. Säteriet lämnades dock tillbaka

1679 till Knut Bildt. Säkerligen på grund av Rutger von Aschebergs påverkan. Rutgers syster Anna Elisabeth var ju gift med Knuts broder Jens, och Rutgers dotter Margareta Sabina hade varit gift med Knuts broder Christian Bildt.

Göran Lilliehöök finns i mitten av år 1683 i trakterna av Stora Wrem, enligt tingsprotokoll. Han tillhör grenen **Istrum eller Ölanda**. Hans farbror Knut Göransson var gift med Elin Håkansdotter Dufva i Västergötland, nr 183, hennes mor var Brita Svensdotter Stålhandske i Västergötland, nr 66.

Här finns det geografiska band, samt släktband till Erik Palm, vilken var gift med Dufva, deras dotter Annicka Palm, som var gift med korpralen Henrik Ulrik Hagedo(r)n, död 1699. Denna Annicka Palm som sannolikt fick två barn (utom) äktenskapet med adelsmannen, korpralen Lars Palmström.

Göran Lilliehöök begravd i Eggby kyrka, där även Erik Palm och Christina Ingelsdotter Dufva vilar.

Görans syster Maria Lilliehöök var kammarjungfru (hovfröken) hos greve Magnus Gabriel de la Gardies hustru. Det var också Christina Ingelsdotter Dufva, vilken stod Magnus Gabriel de la Gardie mycket nära.

Ägarelängden till Stora Wrem, före och efter köpet den 19 februari 1650

1573 (1573 års jordbok)	Tönne Galde ägde detta år Stora Wrem Tönnes dotter Berete gift med Hans Dresselberg Tönnes dotter Else (levde 1617), gift med Sivert Gabrielsson
1600-talets början	Christoffer Galde, död 1631, ogift (son till Tönne?)
1632	Danska kronan (=Danska staten) Norska staten har dålig ekonomi efter Hannibalfejden, därför Stora Wrem och flera andra gods sålda till:
1648	Bröderna Gabriel och Selius Marselius (holländare)
1650 – 1651	Daniel Knutsson Bildt, son=
1651 - 1672	Christian Danielsson Bildt, son=
1672 - 1690/97	Daniel (=David) Christiansson Bildt, ogift
1673	i maj månad en kraftig jordbävning
? - ?	Margareta Sabina von Ascheberg (1652-1738), gift II med Göran Lilliehöök, 168?

- 1690/97- 1727 Göran Lilliehöök? Skrev sig till Stora Wrem
Jöran Lilliehöök, löjtnant, finns i trakterna redan 1683
- 1727 - 1728 Margareta Sabina von Ascheberg, eller troligare hennes
dotter Magdalena Eleonora Lilliehöök (1689-1780), gift
den 5 februari 1728, med
- 1728 - 1732 Libert Rosenstierna (1679-1732), baron, generalmajor
- 1732 Magdalena Eleonora Lilliehöök, ”generalinna”
- 1757 ca Arvid Bernhard Virgin (1715-1794), ny ägare, gift 1739 med Ulrika
Eleonora von Stahlen (1720-1768), vars mor var Maria Elisabeth
von Köhler (1688-1788), syster till Christina Hedvig nedan.
Arvid Virgins mor var Eleonora Elisabet Soop (1685-1722), vars
mor var grevinnan Anna Elisabet von Ascheberg (1656-1686). Arvid
Virgins styvmor var Christina Hedvig von Köhler (1694-1764)
Catharina Maria von Köhler (1727-1801), vars far Magnus Gabriel
var bror till ovanstående Maria Elisabet och Christina Hedvig.
- Arvid Bernhard Virgins yngre halvbror, Johan Reinhold (1726-
1803), gift 1752 med Anna Catharina Bildt (1732-1773, på Torreby i
Foss socken)
- Catharina Maria von Köhler och hennes make Abraham Reenstierna,
på Håkentorp, vilka kommer att umgås med Carl Johan Palmström,
och Jonas Palmström, som lämnar sin inspektorstjänst på Ållestads
kronosäteri, den 14 mars 1758, för en tjänst på Stora Wrem.

Mantalslängden för Kville 1758, i Kvillearkivet:

Wremb Säterie

*Högwälborne Herr General Major och Öfwerste Rosenstiernas Enke Fru
Magdalena Eleonora Lilljehök, bor på Säteriet Eed i Småland och försåldt
thetta Säterie med underliggande Frällsegodz till Håfsjunkaren Herr Arfwid
Bernhard Wergin som bor på Blomsholm i Skiee socken och har här Frällse
Inspectoren Hans Engebrectsson, dräng Anders, pigorne: Marta, Anna
Johansdotter ooch Anna Olsdotter, gå till duk och disk, gässen Olof Ericksson
mycke wärkbruten, sjuklig och oduglig.
Förre pigan Kierstin hos Fäldtwäbeln på Hunnebo i Tossene socken.*

Snögård 1758

Frälse Inspector Hans Engebrechtsson, hustru, mannen skrifts på Säteriet Wremb, son Nills, dräng Erick, piga Kierstin, den förra Elin hos Bengt i Torsbo.

Mantalslängderna från 1752 nämner, att Magdalena Eleonora Lilljehök bor på Eed i Småland; det synes som om inget "herrschaftsfolk" bor på Stora Wrem under denna tid, 1752-1758/9.

Hans Engbrektsson är gammal, han har fått en gård (Smedseröd?) för lång och trogen tjänst.

Det är uppenbart, att Arvid Bernhard Virgin köpt Stora Wrem före mars 1758.

Snögård 1760

Frälseinspector Jonas Palmström, hustru, dräng Olof, piga Marta, förre dräng Christian på Smedzeröd i Svenneby socken och förre pigan Margareta på Wrem

1759 den 22 december äger en stor jordbävning rum, vilken möjligen skadar säteriet allvarligt, kanske kommer elden lös (lokal tradition).

1760 Möjligen rivs Stora Wrems säteri nu, kanske något år senare.
Ett nytt säteri byggs, vilket finns kvar till omkring 1850

Det har framförts, i modern tid, att säteriet revs på grund av bristande underhåll

1765 Arvid Wirgin flyttade till Nedre Brewyk, Foss socken

1765 Bor här Carl Fredrik Diedricks (1718-1797), med familj på säteriet
Hans son, Carl Johan Diederichs, adlad, gift II år 1805 med Justina Ottiliana von Yhlen, vars mor var Ottiliana Christina Virgin.

1785 Bor direktören Johan Tengman, med familj på säteriet

1786 Conrad Vilhelm von Döbeln (1745-1804), sekundmajor, ägare
Gift 1782 med Helena Charlotta Zelow (1758-1795)
Gift II, år 1797, med Henrietta Tersmeden (1766-1831), kusin till förra hustrun.

1808 Conrad Vilhelm von Döbelns arvingar

1830? Henrietta Tersmeden-von Döbeln

1836-04-11 Adolf von Döbeln från Wrem, tillsammans med 18 andra från Kville (eller dess närhet), skriver på ett avtal med handelsman

Ole Braastad, Fredrikshald, om att förmala säd i Braastads planerade Kvarn på Stora Jored.

Summa 137 tunnor råg, 161 tunnor korn och 581 tunnor havre; hvaraf Stora Wrems del är: 20 tunnor råg, 10 tunnor korn och 100 tunnor havre.

Kvarnen byggdes år 1836-1837, av virke, som flottats från Fredrikshald

- 18.. ? Carl Adolf Edvard von Döbeln (1802-1848), major i armén, ogift.
Död av en olyckshändelse vid jakt på Stora Wrem, 5 november 1848
Osäkert om han ägde Stora Wrem
- 1850 Cirka, byggs det nuvarande säteriet
- 18.. ? *Johan Magnus Koch (1769-1818) ny ägare?, gift 1806, med Fredrika Lovisa von Döbeln (1787-1822), äldre syster till Carl Adolf Edvard.*
Denna uppgift synes osäker, eftersom paret Koch dog långt innan Carl Adolf Edvard dog, 1848, men eftersom
- 1850 C F Koch, son till ovanstående?
CF Koch undertecknar ett kontrakt på Stora Wrem, den 8 mars 1852
- 1860 Cirka, Sixten O. Neiglick, vars mor var född Koch, ägare, överstelöjtnant
- 1874 Vid Kommunalstämman den 24 mars 1874, avsäger sig majoren Sixten Neiglick sitt uppdrag som ordförande på grund av avflyttning till annan ort. Ny ordförande konsul Backelin.
- 1890 Wrems Lantbruks AB ny ägare. För första gången, sedan Dorothea Bielkes tid, har säteriet gått ur släkten.
- 1894 Stora Wrem sålt på auktion till länets Hushållningssällskap
- 1910 Sålt till Karl M och August Ullgren
- 1912 Sålt till Anders Karlsson och Anders Johansson
- 1918 Köpt av J T Hansson
- 1948 Bröderna Hans och Sixten Hansson ägare